

כן, אך כפי שאנחנו מסביר ברמז, זה נאסף פה
שאלה בין החושים, הציבור, והשל.

מתן הורוביץ 207130253

בשישי מההגיונות, מצליח דקארט לפתור את הבעיה שמציף טיעון החלום בהיגיון הראשון – חוסר יכולתו להבחין בין ערות לשינה¹. סוגיה זו היא עילתו של דקארט להטלת ספק עמוק מאוד בחושים, מקור הידע העיקרי שלו – וכך נותר בחוסר ודאות בעולם². אלא שבהיגיון זה, פותר דקארט את הספק הזה בכך שחסית את מקור ההכרה שלו מן החושים אל פעולת השכל – אשר בו לא עלה בכוחו להטיל ספק³.

לאורך ההגיונות, דקארט אינו נסוג מהסייג שלו באשר לחושים – בעוד שאלו מורים לרוב על האמת, עדיין בכוחם להטעות. אלא שטעות זו הולכת וקטנה ככל שבחר להשתמש במספר חושים יחדין, ואת כל אלו לעמת בעיני רוחו כנגד ניסיונו הקודם, ולאשררם בכוח השכל. החושים, קובע דקארט בהיגיון השני, הם רק האמצעי לתפיסה – אשר הינה, הלכה למעשה, שכלתנית⁴. לכן, קובע דקארט בהיגיון השישי כי "[...] יכול אני להשתמש בזיכרוני כדי לקשור ולחבר את כל ידיעותי בעבר, וכן גם בשכלי שכבר גילה את כל סיבותיהן של טעויותי [...]”⁵.

מרגע שפונה ליסודות אלו, הבטוחים מן החושים, מוצא דקארט את אמת המידה להבחנה בין השינה לערות: בעוד שהחושים עלולים להטעות אותו בדבר החלום, כפי שנוכח בהיגיון הראשון, היסוד השכלתני שבו בטל בחלום – אין ביכולתו לקשור, לחבר, או אפילו לדעת את החלום; רק בערות יכול לתפוס דברים בצורה אחידה ועקבית, כך שאינם סותרים את ניסיונו הקודם.

ומה שניסן לו כאלו
מלא נבין הוא הציבור
שאלוהים אוני רמא,
כפי שהוא מנהיג בסוף
הקטע הניבון.

אבנא
מאלי!!
95

מיגזע/נל

1 רנה דקארט, הגיונות: על הפילוסופיה הראשונית. ת' דוח מנור (תל אביב: משכל, 2001), עמ' 16.

2 שם, עמ' 21.

3 שם, עמ' 23-24.

4 שם, עמ' 26.

5 שם, עמ' 77, הדגשה שלי.

אחר
מגובה בתיאור

ביבליוגרפיה

רנה דקארט, הגיונות על הפילוסופיה הראשונית. תרגום: דורי מנור. תל אביב: משכל, ה'תשס"א 2001